Hukuk Bölümü Hüküm Uyuşmazlığı Olduğuna Dair 2002/56 E. , 2003/33 K.

- **ATIK SU BEDELİ,HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİ,KANALİZASYON ŞEBEKESİNE DEJARJ EDİLEN KUYU SUYU,KUYU SUYUNUN ATIKLARININ KANALİZASYON ŞEBEKESİNE DEJARJ EDİLMESİ**
  - BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU (2464) Madde 44

"İçtihat Metni"

OLAY : KOSKİ Genel Müdürlüğünce, yapılan araştırma ve inceleme sonunda: MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş.'ye ait PİYALE Un Fabrikasında, 1991 yılı itibariyle 10.850 Ton/Yıl buğday yıkandığının; 300 m3/gün artezyen suyu kullanıldığının; "Kanalizasyon Şebekesine Deşarj İzni Başvuru Formu" ve ekindeki "Kanalizasyon Planı" ile adıgeçen Şirket tarafından İdarelerine yapılan beyana göre, atık suların kanalizasyon şebekesine deşarj edildiğinin saptanması nedeniyle ve yapılan davete rağmen abone olunmaması üzerine, adıgeçen Şirketin yeraltı kuyu suyu aboneliği re'sen 500091 no'lu atık su aboneliğine aktarılmış olup, KOSKİ Genel Kurulunun, 3.12.1991 tarih ve 1991/15; 18.6.1992 tarih ve 1992/8; 3.12.1992 tarih ve 1992/16; 10.6.1993 tarih ve 1993/8 no'lu kararları ile belirlenen tarifeler esas alınmak suretiyle tahakkuk ettirilen ve adıgeçen Şirkete 1.9.1991 ile 7.9.1993 tarihleri arasında tebliğ edilen ihbarnameler muhteviyatı toplam 43,684,928.- TL. ile yine KOSKİ Genel Kurulunun, 18.5.1994 tarih ve 1994/9 no'lu kararı ile belirlenen tarifeye göre tahakkuk ettirilen 3.5.1994 ile 28.2.1995 tarihleri arasında tebliğ edilen ihbarnameler muhteviyatı 59,065,265.- TL. tutarındaki atık su bedelleri idareye ödenmemiştir.

1- KOSKİ Genel Müdürlüğü vekilince, MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş. tarafından 1.9.1991 ile 7.9.1993 tarihleri arasına ilişkin ödenmeyen ihbarnameler muhteviyatı şehir suyu aboneliğinden 8,905,232.- TL. ve kuyu suyu aboneliğinden 43,684,928.- TL. olmak üzere toplam 52,590,160.- TL. su ve atık su bedelinin, dava tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalı Şirketten tahsiline hükmedilmesi istemiyle, 12.1.1994 gününde adli yargı yerinde dava açılmış; bu dava, Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1994/21 sayılı esasına kaydedilmiştir.

KOSKİ Genel Müdürlüğü vekilince, MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş. tarafından 3.5.1994 ile 28.2.1995 tarihleri arasına ilişkin ödenmeyen ihbarnameler muhteviyatı şehir suyu aboneliğinden 13,941,450.- TL. ve kuyu suyu aboneliğinden 59,065,265.- TL. olmak üzere toplam 73,006,715.- TL. su ve atık su bedelinin, dava tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalı Şirketten tahsiline hükmedilmesi istemiyle, 27.4.1995 gününde adli yargı yerinde dava açılmış; bu dava, Konya 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1995/410 sayılı esasına kaydedilmiş ise de, anılan Mahkeme'nin 13.7.1995 gün ve 1995/639 sayılı kararıyla, Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1994/21 esas sayılı dosyası ile birleştirilmesine karar verilmiştir.

KONYA 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 10.6.1997 gün ve E: 1994/21, K: 1997/435 sayı ile, davalı tarafından, davacı idarece yürürlüğe konulan Tarifeler Yönetmeliği ile bunun dayanağı olan Genel Kurul Kararlarının iptali istemiyle Konya İdare Mahkemesi'nde açılan davanın reddine karar verildiği ve celbedilen dosyalar ve ilamlardan anlaşıldığı; dosyaya ibraz edilen taraflara ait deliller ve Mahkemece uygun bulunan 21.3.1997 tarihli bilirkişi raporu nazara alınarak: bu dava ile tevhit edilen Konya 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E: 1995/410, K: 1995/639 sayılı davasından dolayı 73,006,715.- liranın dava tarihi olan 27.4.1995 tarihinden itibaren ve Mahkemenin 1994/21 esas sayılı davasından dolayı da 52,590,160.- lira alacağın da dava tarihi olan 12.1.1994 tarihinden itibaren hesaplanacak %30 kanuni faizleriyle birlikte davalıdan alınıp davacıya verilmesine karar vermiş; bu karar, YARGITAY 13. HUKUK DAİRESİ'nin 27.11.1997 gün ve 1997/7777-9687 sayılı kararıyla ONANMAK ve karar düzeltme istemi de aynı DAİRE'nin 2.3.1998 gün ve 1998/1008-1831 sayılı kararıyla REDDEDİLMEK suretiyle kesinleşmiştir.

2- MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş. vekilince, 3.9.1994 - 31.12.1994 dönemine ilişkin müvekkil Şirket adına tahakkuk ettirilen 21,436,000.- TL. atık su bedelinin terkinine ve KOSKİ tarafından yürürlüğe konulan atık su tarifesi ile dayanağı kararın iptallerine karar verilmesi istemiyle, 25.1.1995 gününde idari yargı yerinde dava açılmıştır.

KONYA VERGİ MAHKEMESİ; 9.3.1995 gün ve E: 1995/63, K: 1995/168 sayı ile, atık su bedeli vergi, resim, harç ve benzeri mali yüküm olmayıp, özel hukuk alanındaki alacak-borç ilişkisini içeren abonman sözleşmesine dayalı ve idarece düzenlenen bir tarifeye göre alınan bir bedel olduğundan bu konudaki uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle kısmen YARGI YOLU YÖNÜNDEN DAVANIN REDDİNE; atık su bedelinin dayanağı belediye meclisi tarife kararı idari bir işlem niteliğini taşıdığından iptali istemiyle açılan davanın çözümünün ise, İdare Mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle kısmen davanın GÖREV YÖNÜNDEN REDDİ ile dosyanın görevli ve yetkili Konya İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

KONYA İDARE MAHKEMESİ; 20.12.1995 gün ve E: 1995/899, K: 1995/1754 sayı ile, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa 3914 sayılı Kanunla eklenen Mükerrer 44. maddeye göre, 1994 yılı başından itibaren katı atık ve atık sular için belediyelerce istenilen meblağların "Çevre Temizlik Vergisi" olarak adlandırıldığı; bu durumda, davacıdan atık su bedeli istenmesine ilişkin işlem ile dayanağı tarife kararının iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde Vergi Mahkemesinin görevli olduğunun anlaşıldığı gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine ve dava dosyasının görevli yargı yerinin belirlenmesi için Konya Bölge İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Bu karar davalı idare vekilince temyiz edilmiş ise de, KONYA İDARE MAHKEMESİ'nce, 11.4.1996 gün ve Temyiz No: 1996/163 sayı ile, 2577 sayılı İ.Y.U.K.'nun 43/b. maddesine göre, görevsizlik veya yetkisizlik kararları veren mahkemelerin aynı bölge idare mahkemesinin yargı çevresinde bulunmaları halinde uyuşmazlığın bölge idare mahkemesinde çözümlenmesinin gerekeceği ve ortada Danıştay'ca çözümü gereken nihai bir karar bulunmadığı gerekçesiyle temyiz isteminin incelenmeksizin reddine karar verilmiş; bu karar üzerine yapılan temyiz başvurusunu inceleyen DANIŞTAY DOKUZUNCU DAİRESİ'nce 6.10.1998 gün ve E: 1997/5570, K: 1998/3406 sayı ile, 2577 sayılı İ.Y.U.K.'nun 48. maddesinde, temyiz başvuruları üzerine ilk derece mahkemelerinin karar verecekleri hallerin sayıldığı ve bu haller dışındaki temyiz başvuruları üzerine ancak temyiz mercii olan Danıştay'ın hüküm tesis edebileceğinin öngörüldüğü; idari yargının görevli olduğu konularda davanın görev yönünden reddine ilişkin kararlara karşı yapılan temyiz istemini inceleme yetkisi Danıştay'a ait olduğundan ilk derece mahkemesinin bu hususta hüküm tesis etme yetkisinin bulunmadığı; öte yandan, 2577 sayılı İ.Y.U.K.'nun değişik 15/1-a. maddesine göre, idari yargının görevli olduğu konularda aynı bölge idare mahkemesinin yargı çevresinde bulunan mahkemelerce görevsizlik veya yetkisizlik kararları verilmesi halinde uyuşmazlığın bölge idare mahkemesince çözümlenmesinin gerekeceği ve bu kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamayacağı gerekçesiyle, Konya İdare Mahkemesi'nin 11.4.1996 gün ve Temyiz No: 1996/163 sayılı kararın kaldırılmasına, aynı Mahkemenin 20.12.1995 gün ve 1995/1754 sayılı kararına karşı yapılan temyiz başvurusunun incelenmeksizin reddine karar verilmiştir.

KONYA BÖLGE İDARE MAHKEMESİ; 13.10.1999 gün ve E: 1999/7, K: 1999/7 sayı ile, 2577 sayılı İ.Y.U.K.'nun 43/1-b maddesi gereğince yapılan inceleme sonunda, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluş ve

Görevleri Hakkında Kanun'un değişik 6/a. maddesinde, genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları çözümlemenin vergi mahkemelerinin görevleri arasında sayıldığı; aynı Kanun'un değişik 5/1-a. maddesi ile de, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derece Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki iptal davalarını çözümlemekle idare mahkemelerinin görevli kılındığı; 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na 23.7.1993 günlü Resmi Gazetede yayımlanan 3914 sayılı Kanun ile eklenen Mükerrer 44. maddede, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin katı atık toplama ile kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu açıklandıktan sonra, aynı maddenin devamında belediyelerin, atık su ile ilgili olarak katı atıklara ilişkin tarifede yer alan bina gruplarını topluca veya ayrı ayrı dikkate almak suretiyle ve su tüketim bedelini aşmamak üzere meclislerince belirlenecek miktarda çevre temizlik vergisinin su tüketim bedeli ile birlikte tarh ve tahakkuk etmiş sayılacağının ve bu bedel ile birlikte tahsil edileceğinin, su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan belediyelerde ise atık su bedellerinin tahsiline ilişkin uygulamanın kendi kanunlarındaki hükümlere tabi olacağının belirtildiği; maddenin 7. fıkrasında zikredilen Çevre Temizlik Vergisi Tarifesinde yer alan bina gruplarının tespitine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının 31.12.1993 tarihli Resmi Gazetede yayımlandığı ve Kararın 8. maddesinde 1.1.1994 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği açıklanarak 1.1.1994 tarihinden itibaren çevre temizlik vergisi uygulamasına başlandığı; buna göre, 1994 yılı başından itibaren gerek katı atık gerekse atık su için belediyelerce istenen meblağların yasakoyucu tarafından vergi olarak nitelendirildiği ve bu verginin çevre temizlik vergisi olarak adlandırıldığı; olayda, davacı Şirketin kendi olanakları ile çıkardığı ve kullandıktan sonra KOSKİ'ye ait kanallara deşarj ettiği nedeniyle istenilen bedel, çevre temizlik vergisi kapsamına alındığına göre, bu vergi ve tarife kararlarının uygulanmasından doğan uyuşmazlığın çözümünün 2576 sayılı Yasa'nın değişik 6. maddesi uyarınca vergi mahkemelerine ait olduğu gerekçesiyle, davanın çözümünde Konya Vergi Mahkemesinin görevli olduğuna, Konya Vergi Mahkemesinin 9.3.1995 gün ve E: 1995/63, K: 1995/168 sayılı kararının kaldırılmasına, dosyanın görevli Konya Vergi Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş olup, bu karar, 2577 sayılı İ.Y.U.K.'nun 43/3. maddesine göre kesindir.

KONYA VERGİ MAHKEMESİ; 30.12.1999 gün ve E: 1999/656, K: 1999/745 sayı ile, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na 15.7.1993 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 3914 sayılı Kanunla eklenen ve "Çevre Temizlik Vergisi" başlığını taşıyan mükerrer 44. maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin katı atık toplama ve kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu, çevre temizlik vergisinin bu maddede gösterilen tarifeye göre aylık olarak hesaplanacağı, tarifede yer alan tutarların önceki yılda uygulanan tutarlara bunların Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerleme oranının yarısı ile çarpılması sonucu bulunacak tutarın eklenmesi suretiyle her yıl yeniden belirleneceği, Bakanlar Kurulunun tarifede yer alan bina gruplarını tayin ve tespit edeceği, ancak konutların yedinci gruba dahil edileceği, gruplarda yer alan binaların hangi dereceye gireceğinin binaların bulundukları mahallin sosyal ve ekonomik farklılıkları ve büyüklükleri de dikkate alınarak belediye meclislerince belirleneceği, belediyelerin atık su ile ilgili olarak katı atıklarla ilgili tarifede yer alan bina gruplarını topluca veya ayrı ayrı dikkate almak suretiyle su tüketim bedelini aşmamak üzere meclislerince belirlenecek miktarda çevre temizlik vergisi alacakları, atık su ile ilgili çevre temizlik vergisinin su tüketim bedeli ile birlikte tarh ve tahakkuk etmiş sayılacağı ve bu bedel ile birlikte tahsil edileceği, su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan belediyelerde ise atık su bedellerinin tahsiline ilişkin uygulamanın kendi kanunlarındaki hükümlere tabi bulunduğu hükümlerine yer verildiği; öte yandan, 2560 sayılı Kanun'un 1. ve bu Kanuna 3305 sayılı Kanunla eklenen Ek 5. maddelerde, büyükşehir belediyelerine ait olan su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek üzere büyükşehir belediyelerine bağlı müstakil bütçeli, kamu tüzel kişiliğini haiz Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel müdürlükleri kurulacağının belirtildiği; bağlı oldukları büyükşehir belediyesinin ismine göre İSKİ, ASKİ gibi adlarla anılan bu idarelerin, büyükşehir belediyesine ait olan su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek üzere kurulan ve bu konularda görevli ve yetkili idareler olduklarından, yukarıda anılan Yasa'nın mükerrer 44. maddesindeki esaslara göre alınacak olan çevre temizlik vergisinin tespiti için belediye meclislerine verilen yetkiyi kullanacak ve atık su bedelinin tahsiline ilişkin uygulamayı yürütecek idareler olduğu; bununla beramer, 1.1.1994 tarihinden itibaren uygulanan ve anılan ödentiyi çevre temizlik vergisi kapsamına alan 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44. maddesinin, konu ile ilgili tüm kamu idarelerine hitap eden ve bu verginin tarifesini, bina gruplarını, haddini belirleyen bir yeni düzenleme teşkil ettiği; belediyelerden bir kısmı vergiyi düzenleyen mükerrer 44. madde ve buna ilişkin mevzuata göre çevre temizlik vergisini hesaplayıp alırken diğer kısmında vergi dışı ve akdi bir ilişki sayılan zamana ait tarifeler uygulamalarının vergi yükünün kanunla konulup değiştirilebileceği hakkındaki Anayasanın 73/2. maddesine de aykırılık teşkil edeceği; "tahsile ait usuller" deyiminin mükerrer 44. madde esaslarına uymak suretiyle tarife yapmayı ve bu tarifeye göre çevre temizlik vergisi tahsil etmeyi ifade ettiği; esasen, yeni bir hüküm olan mükerrer 44. maddede, anılan genel müdürlüklere münhasıran tahsile ait usullerin bırakılmış olmasının, 2560 sayılı Kanunun 23. maddesinin artık uygulanamayacağını gösterdiği; buna göre, davalı idarece uyuşmazlık konusu yıl için 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44. maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde düzenlenecek tarifeye göre atık su için çevre temizlik vergisi istemekte muhtar olmak üzere, KOSKİ Genel Müdürlüğünün 2560 sayılı Kanunun 23. maddesindeki esaslara göre düzenlediği dava konusu tarifenin iptali ile tarhiyatın terkininin gerektiği gerekçesiyle DAVANIN KABULÜNE, dava konusu atık su bedeline ilişkin ihbarnamenin ve dayanağı tarife kararının İPTALİ ile tarhiyatın TERKİNİNE karar vermiş; bu karar, davalı idare vekilinin temyiz başvurusu üzerine DANIŞTAY DOKUZUNCU DAİRESİ'nin 14.2.2002 gün ve E: 2000/2437, K: 2002/613 sayılı kararıyla ONANMAK suretiyle kesinleşmiştir.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK:

KOSKİ Genel Müdürlüğü vekilince, 29.5.2002 günlü dilekçe ile, idarelerince 1.9.1991-7.9.1993 ile 3.5.1994-28.2.1995 dönemlerine ilişkin ihbarnameler muhteviyatı atık su bedelinin MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic. A.Ş.'den tahsili istemiyle Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açılan dava sonunda: toplam 125,196,875.- TL. atık su bedelinin davalıdan tahsiline karar verildiği ve kesinleştiği; ancak, MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş. tarafından, 3.9.1994-31.12.1994 dönemine ilişkin 21,436,000.- TL. atık su bedelinin terkini ile atık su tarifesi ve dayanağı kararı iptali istemiyle idareleri aleyhine Konya Vergi Mahkemesinde açılan dava sonunda: atık su bedeline ilişkin ihbarnamenin ve dayanağı tarife kararının iptali ile tarhiyatın terkinine karar verildiği ve kesinleştiği; bu durumda, yukarıda sözü edilen Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesi ilamı ile, 3.9.1994- 31.12.1994 tarihleri arasına ilişkin 21,436,000.- TL. atık su bedelinin tahsiline karar verilmiş olmasına karşılık, Konya Vergi Mahkemesi'nce aynı döneme ilişkin tarhiyatın terkinine karar verildiğinden dayanaksız kalan sözkonusu atık su bedelinin tahsil edilemez hale geldiği; esasen, sözkonusu kararlar arasındaki çelişmenin, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na 3914 sayılı Kanunla eklenen mükerrer 44. madde ile 1.1.1994 tarihinden itibaren getirilen "atık su ile ilgili çevre temizlik vergisi" uygulamasına ilişkin olarak büyükşehir belediyeleri hakkında Danıştay ve Yargıtay'ca farklı görüşlerin benimsenmiş olmasından kaynaklandığı; Danıştay'ın, 2464 sayılı Kanun'un mükerrer 44. maddesine göre atık su bedelinin 1.1.1994 tarihinden itibaren vergi olduğu ve 2560 sayılı İSKİ Kanunu'nun 23. maddesi uygulanamaz hale geldiğinden su ve kanalizasyon idarelerince de mükerrer 44. maddeye göre hesaplanarak istenebileceği görüşünü benimsemesine karşılık, Yargıtay'ın 2464 sayılı Kanun'un mükerrer 44. maddesinin 12. fıkrası ile büyükşehir belediyelerinin ayrık tutulması nedeniyle 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre su ve kanalizasyon idarelerince abonman sözleşmesine dayalı olarak istenen atık su bedelinin bir ücret olduğu görüşünü benimsediği; nitekim, Anayasa Mahkemesi'nin 14.2.1991 tarih ve E: 1990/18, K: 1991/4 sayılı kararında, atık su bedelinin vergi veya benzeri mali yükümlülük olmadığının açıkça belirtildiği; çevre düzenlemesinde kullanılan atık su bedeli alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığında Uyuşmazlık Mahkemesi'nce, 17.6.1996 gün ve 1996/33-76 sayı ile, davanın adli yargı yerinde görülmesine karar verildiği; bu nedenlerle, başlangıçta belirtilen Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesi ile

Konya Vergi Mahkemesi kararları arasında doğduğu öne sürülen HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE karar verilmesi istemiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunulmuş ve incelemenin DURUŞMALI yapılması talep edilmiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI:

Adli ve İdari yargı kararları arasında oluştuğu ileri sürülen hüküm uyuşmazlığının çözümü için, öncelikle hüküm uyuşmazlığının oluşup oluşmadığının belirlenmesi gerektiği; 2247 sayılı Yasa'nın 24. maddesine göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan iki ayrı kararın bulunması ve bu kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesinin olanaksız olması gerektiği; hüküm uyuşmazlığına konu edilen kararlardan Konya Vergi Mahkemesi kararının, MAKTAŞ A.Ş. tarafından 3.9.1994 - 31.12.1994 tarihleri arasını kapsayan 21,436,000.- TL. tutarındaki atık su bedeli tahakkukunun ve dayanağı tarife kararının iptali istemiyle açılan davada, Vergi Mahkemesince; 1.1.1994 tarihinden itibaren anılan ödentiyi çevre temizlik vergisi kapsamına alan 2464 sayılı Yasa'nın mükerrer 44 üncü maddesi uyarınca düzenlenecek tarifeye göre atık su için çevre temizlik vergisi istemekte muhtar olmak üzere, KOSKİ Genel Müdürlüğünce 2560 sayılı Yasa'nın 23. maddesi esaslarına göre düzenlenen Tarifenin ve buna dayalı tahakkuk işleminin iptaline ilişkin olarak verilmiş bir karar olduğu; Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin kararının ise; KOSKİ tarafından MAKTAŞ A.Ş. aleyhine aynı dönemi kapsayan atık su bedelinin tahsili için açılan davada, abonman sözleşmesinden kaynaklandığı anlaşılan davacı alacağının tahsili yolunda verilmiş bir karar olduğu; bu durumda, adli ve idari yargı mercileri tarafından esasa ilişkin olarak verilip kesinleşen aynı konu ve sebebe dayalı, tarafları aynı olan sözkonusu kararlar arasında çelişki olduğu gibi, bu çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi de olanaksız bulunduğundan, olayda 2247 sayılı Yasa'nın 24. maddesinde öngörülen anlamda hüküm uyuşmazlığının varlığının kabulü gerektiği;

Anılan uyuşmazlığın ne yolda çözümleneceğine gelince;

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44. maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin katı atık toplama ile kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu belirtildikten sonra, 12. fıkrasında belediyelerin su tüketim bedelini aşmamak üzere meclislerince belirlenecek miktarda çevre temizlik vergisi almaları öngörülmüş ve bu verginin su tüketim bedeli ile birlikte tarh ve tahakkuk etmiş sayılması ve bu bedel ile birlikte tahsil edilmesinin öngörüldüğü; Çevre Temizlik Vergisi Tarifesinde yer alan bina gruplarının tesbitine ilişkin 31.12.1993 günlü Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararının 8. maddesinde, Kararın 1.1.1994 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği belirtildiğinden, 1.1.1994 tarihinden itibaren atık su bedelinin çevre temizlik vergisi kapsamına alınmış bulunduğu; olayda yükümlü şirketin kendi imkanları ile çıkardığı ve kullandıktan sonra KOSKİ'ye ait kanallara verdiği ifade edilen atık sudan dolayı 1994 Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık dönemleri için istenen meblağ çevre temizlik vergisi olarak nitelendiğine göre davanın Vergi Mahkemesinde karara bağlandığı biçimde çözümü isabetli olup, bu kararla çelişen adli yargı kararının kaldırılması gerektiği; açıklanan nedenlerle, Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin kesinleşen 10.6.1997 tarihli, E: 1994/21, K: 1997/435 sayılı ve davanın kabulü yolundaki kararının kaldırılması ve Konya Vergi Mahkemesi kararı doğrultusunda karar verilmesi gerektiği yolunda düşünce vermiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI;

MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş. tarafından davalı Konya Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (KOSKİ) aleyhine Konya Vergi Mahkemesine, 3.9.1994 - 31.12.1994 tarihlerini kapsayan 21,436,000.- TL. tutarındaki atık su bedeli tahakkuk işleminin iptali için dava açılmış yargılama sonunda sözkonusu tahakkuk işleminin iptaline karar verildiği ve kararın temyiz incelemesi sonunda kesinleştiği; bu defa davacı KOSKİ Genel Müdürlüğü tarafından davalı MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş. aleyhine Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin sözkonusu dönemlere ilişkin atık su bedelinin tahsili için alacak davası açıldığı ve dava sonunda alacağın tahsiline karar verildiği ve kararın temyiz incelemesi sonucu kesinleştiği; 2247 sayılı Kanunu'nun 24. maddesinde belirtilen hüküm uyuşmazlığının oluşabilmesi için, iki farklı yargı merci tarafından verilmiş aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan kararlar nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız olması gerektiği; dosyaya konu olan kararlarda taraflar ve davaların konusu ve sebebleri aynı olmakla birlikte, kararlar arasında bir çelişkiden bahsetmek mümkün olmadığı gibi hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunmadığı; idari yargı yerinde verilen kararda, davalı KOSKİ idaresinin atık su adı altında herhangi bir tahakkuk yada tahsilat işlemi yapamayacağı, sözkonusu alacağını, alacak dönemi itibariyle 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44. maddesi uyarınca, ancak çevre temizlik vergisi kapsamında tahakkuk ve tahsil edilmesi gerektiğine karar verildiği; kararla hiçbir şekilde atık suların toplanması karşılığı ilgili kurumun herhangi bir bedel alamayacağına dair karar verilmemiş olup, sadece sözkonusu hizmetin karşılığı olarak atık su bedeli adı altında değil de çevre temizlik vergisi kapsamında tahakkuk ve tahsil edilmesi gerektiğine karar verildiği; adli yargı yerinde sözkonusu hizmetin karşılığı olarak atık su bedeli olarak tespit edilen miktarın ödenmesine karar verildiği; kararlar arasında sözkonusu hizmetin karşılığı olarak belli bir ödemenin yapılması yada yapılmaması hususunda hakkın yerine getirilmesini engelleyecek bir çelişki bulunmadığı; bu nedenlerle 2247 sayılı Kanunun 24. maddesinde belirtilen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolunda düşünce vermiştir.

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Dr. Mustafa KILIÇOĞLU, Ümran SAYIŞ, Ayla ALKIVILCIM, Ahmet BAŞPINAR, Dr. Serdar ÖZGÜLDÜR ve Hıfzı ÇUBUKLU'nun katılımlarıyla yapılan 28.4.2003 günlü toplantısında, dosyanın usul yönünden incelenmesi sonunda;

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi hakkında Kanun'un 24. maddesinin 2592 sayılı Kanun'la değişik birinci fıkrasında, "1 nci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflardan en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir." hükmü yer almaktadır.

Ortada, adli ve idari yargı yerlerince davanın esası hakkında verilmiş ve kesinleşmiş kararlar bulunduğu; 3.9.1994 - 31.12.1994 dönemine ilişkin atık su ile ilgili tahsilat hakkında her iki yargı yerinde görülen davada, konu aynı olduğu gibi, dava sebebi ve tarafların da aynı olduğu; ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ'nce; su ve kanalizasyon hizmetleri 2560 sayılı Yasa ile düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediyelerinin, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na 3914 sayılı Kanunla eklenen mükerrer 44. madde ile getirilen atık su ile ilgili Çevre Temizlik Vergisi uygulamasının kapsamına dahil edilmediği nedeniyle, 1.1.1994 tarihinden sonraki döneme ait bulunan atık su bedellerinin de bir özel hukuk ilişkisi olan abonman sözleşmesi çerçevesinde ve idarece düzenlenen tarifesine göre tahsiline hükmedilmesine karşılık, VERGİ MAHKEMESİ'nce; 2464 sayılı Yasa'ya 3914 sayılı Yasa ile eklenen mükerrer 44. maddeye göre, atık su bedelinin, 1.1.1994 tarihinden itibaren büyükşehir belediyelerinde de Çevre Temizlik Vergisi

olarak tahsil olunabileceği nedeniyle, davalı idarece uyuşmazlık konusu 1994 yılı için 2464 sayılı Kanun'un mükerrer 44. maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde düzenlenecek tarifeye göre atık su için çevre temizlik vergisi istemekte muhtar olmak üzere, tarifenin ve dayanağı kararın İPTALİ ile atık su bedeline ilişkin tahakkukun TERKİNİNE karar verilmiş olup; adli yargı kararı ile, KOSKİ Genel Müdürlüğüne atık su bedeline ilişkin olarak tanınan tahsil etme hakkının, idari yargı yerince verilen tahakkukun terkini yolundaki karar nedeniyle infaz edilebilme olanağının kalmadığı anlaşılmaktadır.

Bu duruma göre, adli ve idari yargı kararları arasında, su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediyeleri bakımından 1.1.1994 tarihinden itibaren atık su ile ilgili olarak tahsil edilecek bedelin ÜCRET mi yoksa VERGİ mi olduğu noktasında ortaya çıkan çelişki nedeniyle KOSKİ Genel Müdürlüğünün alacağına ilişkin hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunduğu açıktır.

Belirtilen nedenlerle;

1- Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesi ile Konya Vergi Mahkemesi'nin uyuşmazlığa konu edilen kararları arasında "Büyükşehir belediyelerince 1.1.1994 tarihinden itibaren yapılacak atık su ile ilgili tahsilat hakkındaki dava yönünden", 2247 sayılı Yasa'nın 24. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleştiği anlaşıldığından HÜKÜM UYUŞMAZLIĞI BULUNDUĞUNA,

2- 2247 sayılı Yasa'nın 25. maddesi uyarınca, başvuruya ait dilekçe ve eklerinin karşı tarafa tebliğine; tarafların dinlenmesine gerek görülmediğine ve duruşma talebinin reddine; usuli işlemler tamamlandıktan ve esas hakkındaki rapor yazıldıktan sonra işin esasının görüşülmesine;

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Başvuru dilekçesi ve ekleri, uyuşmazlığa konu edilen kararlara ilişkin dava dosyaları, ilgili Başsavcıların düşünce yazıları, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU'nun hazırladığı işin esasına ilişkin rapor, dayanılan Yasa ve Yönetmelik kuralları ile uygulamaya ilişkin KOSKİ Genel Kurulu kararları, atık su tarifesi ve dayanağı belgeler, MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş.'nce verilen cevap dilekçesi ve ekleri, konu ile ilgili görülen yargı kararları okunup incelendikten; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Tülin ÖZGENÇ'in yazılı düşünceler doğrultusundaki açıklamaları da dinlendikten sonra, 2247 sayılı Yasa'nın 25. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

ESASA İLİŞKİN İNCELEME:

20.11.1981 tarih ve 2560 sayılı İstanbul Su Ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesi ile, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gereken her türlü tesisi kurmak, kurulu olanları devralmak ve bir elden işletmek üzere İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluş olarak İstanbul Su Ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Anılan Yasa'nın 13. maddesinin (a). bendinde, su satışı ve kullanılmış suların uzaklaştırılmasına karşılık, tarifesine göre abonelerden alınacak ücretler İSKİ'nin gelirleri arasında sayılmış; aynı Yasa'nın değişik 23. maddesinde, "Su satışı, kanalizasyon tesisi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması, septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifeler yapılır. Bu tarifelerin tespitinde yönetim ve işletme giderleri ile, amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve %10'dan aşağı olmayacak nispetinde bir kar oranı esas alınır.

Tarifelerin tespiti ile tahsilatla ilgili usul ve esaslar bir yönetmelik ile belirlenir." hükümlerine yer verilmiştir.

2560 sayılı Yasa'ya 5.6.1986 tarih ve 3305 sayılı Yasa ile eklenen "Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır." şeklindeki Ek 5. madde hükmüne dayanılarak, Bakanlar Kurulunun 89/14524 sayılı kararı ile, Konya Büyükşehir Belediyesinin su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek üzere Konya Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluş olarak Konya Su ve Kanalizasyon İdaresi (KOSKİ) Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

2560 sayılı Yasa'nın 23. maddesine göre düzenlenen "KOSKİ Tarifeler Yönetmeliği", KOSKİ Genel Kurulunun 20.3.1990 günlü oturumunda 1990/2 karar numarası ile kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur. MAKTAŞ Makarnacılık Tic.A.Ş. tarafından, KOSKİ Tarifeler Yönetmeliğinin 5/b-son, (eski 13.) değişik 29 ve (eski 14.) değişik 30. maddeleri ile dayanağı Genel Kurul kararının iptalleri istemiyle açılan davada; KONYA İDARE MAHKEMESİ'nce, 23.10.1992 gün ve E: 1992/76, K: 1992/805 sayı ile, aynen: "KOSKİ Genel Müdürlüğünce yürürlüğe konulan Tarifeler Yönetmeliğinin 5/b. maddesinin son cümlesinde yer verilen 'Su abonesi olmaksızın su tüketenlerde atıksu üreteceklerinden, bu gibilerle atıksu abone sözleşmesi yapılır.' hükmünün; davacı şirket vekilinin ileri sürdüğü gibi kullanılan suyun kendi mülk ve imkanlarıyla yeraltından sağlanmış olmasının, yönetmelik maddesinin yasaya aykırılığını ortaya koymaz. Nitekim iddia edildiği gibi kullanılan suyun kendi mülk ve imkanlarıyla sağlanmış olsa bile, yeraltından sağlanan ve kullanıldıktan sonra şehir kanalizasyonuna bırakılan bu suyun atıksu niteliğinde olduğunu ve bu suyun uzaklaştırılmasında kanalizasyondan yararlanıldığı tartışmasız bir gerçektir. Bu tesislerin bakım ve onarım giderleri ile yenileme, genişletme, amortisman ve yönetim giderlerinin karşılanması bakımından hizmetten yararlananlardan belli bir katılım payı ve atıksu ücretinin alınmasında yasaya aykırılık bulunmadığı gibi, yönetmeliğin bu maddesinde atıksu abone sözleşmesi yapılması yolunda bir hükme yer verilmiş olmasında da yukarıda yazılı yasa hükümlerine aykırılık bulunmamaktadır.

Yönetmeliğin değişik 29'ncu (madde-13) maddesinde öngörülen ' Her su Abonesi tükettiği kadar su kirleteceğinden, bunların uzaklaştırılması için 'Atıksu' bedeli ödemekle yükümlüdür' hükmününde, kullanılan atıksuyun tespiti açısından ortaya koyduğu kıstas bakımından yerinde olması nedeniylede yasaya aykırılıktan sözetmek mümkün değildir. Aksi halde kullanılan atık suyun saptanması olanak dışı olup, bunun dışında tespitin ancak atık suyun kanalizasyona bağlandığı yere suyu tespit edilebilecek bir cihazın takılması düşünülebilirki, bununda abonelere büyük mali külfetler getirmesinin yanısıra, uygulama sorunlarınıda beraberinde getireceğinden de kuşku yoktur.

Tarifeler yönetmeliğinin değişik 30'ncu maddesinde (madde-14) yer verilen su abonesi olmayan ancak kanalizasyondan yararlanan, konut, işyeri ve resmi kurumların su tüketip kirletmeleri nedeniyle bunlardan atıksu bedeline esas olarak konutlarda ayda 15M3 su tükettikleri, işyeri ve resmi kurumlarda da çalışan insan sayısı ve işyerinin özellikleri ile emsal işyerlerinin su tükettikleri dikkate alınarak tüketecekleri su miktarının bulunarak yürürlükteki tarifeye göre tahakkuk ve tahsilatın yapılması yolundaki hükümde de yasalara aykırılık bulunmamaktadır. Zira, konutlarda tüketildiği varsayılan aylık 15M3 su miktarı yüksek bir miktar olmayıp, uygarlığın bir göstergesi sayılan su tüketiminde düşük bir rakam olarak görülmektedir. Öte yandan konut dışı alanlarda kullanılan atıksuyun tespitinde öngörülen insan sayısı, işyerinin niteliği gibi kıstaslarında yerinde olduğu açıktır. Aksi takdirde, su abonesi bulunmayan işyerlerinde kullanılan atık suyun tespiti mümkün olmayıp, ya bunları atıksu ücreti dışında

tutarak herhangi bir ücret almamak ya da varsayıma dayalı olarak bir ücret alınması durumu ortaya çıkar ki, bununda rasyonel bir davranış olmayacağı açıktır. Bu nedenle, yönetmelik maddesinde yerverilen kıstas, su abonesi olmayan işyerlerinde kullanılan atık suyun tespitinde yerinde bir yöntem olup, maddenin yasalara aykırılığı sözkonusu değildir.

Öte yandan, davalı idare vekili yönetmeliğin 29'ncu maddesine göre aboneye mali yükümlülük getirilmesinin yasalara aykırı olduğu savıda yukarıda yazılı yasaya göre KOSKİ Genel Müdürlüğünce Atıksu Tarifeler, yönetmeliğinin hazırlanacağı öngörülmüş olması nedeniyle yerinde olmayıp, yönetmeliğin iptalini gerektirecek nitelikte görülmemiştir." gerekçesiyle DAVANIN REDDİNE karar verilmiş; bu karar, DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRESİ'nin 9.3.1994 gün ve E: 1993/878, K: 1994/771 sayılı kararıyla ONANMAK ve karar düzeltme istemi de aynı DAİRE'nin 30.11.1995 gün ve E: 1994/5799, K: 1995/4081 sayılı kararıyla REDDEDİLMEK suretiyle kesinleşmiştir.

Su abonesi olmayan kişi hakkında İSKİ Tarifeler Yönetmeliği hükümlerine göre tahakkuk ettirilen atık su bedeline ilişkin faturanın iptali istemiyle açılan bir davada; İSTANBUL 3. VERGİ MAHKEMESİ'nce, dava konusu bedelin vergi, resim, harç benzeri mali yüküm olduğu kabul edilmek suretiyle işin esası hakkında verilen kararı temyizen incelemekte olan DANIŞTAY DOKUZUNCU DAİRESİ tarafından, işyerinde yer altı suyunun kullanılması nedeniyle İSKİ tarafından istenen atık su bedelinin vergi, resim, harç benzeri mali yükümlülük olmayıp akdi nitelik taşıdığı kanaatine varıldığından bahisle temyiz incelemesi ertelenerek, 2247 sayılı Yasa'nın 20. maddesine göre görevli yargı yerininin belirlenmesi için başvuruda bulunulması üzerine, UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ HUKUK BÖLÜMÜ; 14.10.1991 gün ve E: 1991/29, K: 1991/29 sayı ile, gerek 2560 sayılı Yasa'nın 23. maddesi gerekse buna dayanılarak çıkarılan İSKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin 5, 16 ve 17. maddelerinde, İSKİ'ye ait kanalizasyonu kullananlardan atık su bedelinin tarifeye göre alınacağının açıkça belirtildiği ve bunun taraflar arasında bir sözleşmeye dayandırılacağının hükme bağlandığı, buyurucu nitelikteki bu hükmün sözleşme yapılmaksızın atık su üretenleri de sözleşme yapmakla yükümlü kıldığı, bu hükme uymayanların sözleşme yapma durumunda olmaları nedeniyle atık su bedeli ödemekten kaçınmalarına olanak bulunmadığı, sözleşmeden kaçınmanın sözkonusu bedelin ödenmesinden kurtulma sonucunu doğurmayacağı ve bunların da sözleşmeli sayılmalarının gerektiği, öte yandan Yasa ve Yönetmelik ile öngörülen usul ve esaslara göre İSKİ tarafından düzenlenen tarifelerle tespit edilen atık su bedelinin Anayasa'nın 73. maddesinde öngörüldüğü biçimde kanunla konulan vergi, resim, harç ve benzeri bir mali yükümlülük olduğundan sözedilemeyeceği; bu itibarla atık su bedeli, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülük olmayıp, özel hukuk alanındaki alacak-borç ilişkisini içeren abonman sözleşmesine dayalı ve idarece düzenlenen bir tarife uyarınca alınan bir bedel olduğundan bu konuyla ilgili anlaşmazlığın çözümünün adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle ve Anayasa Mahkemesi'nin 14.2.1991 gün ve E: 1990/18, K: 1991/4 sayılı kararında yazılı gerekçede de bu görüşün kabul edildiğinden bahisle, Danıştay Dokuzuncu Dairesi'nce yapılan başvurunun KABULÜ ile uyuşmazlık konusu davanın ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiğine karar vermiştir. (Bu karar 26.11.1991 tarih ve 21063 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.)

Anılan Uyuşmazlık Mahkemesi kararında atıfta bulunulan ANAYASA MAHKEMESİ'nin 14.2.1991 gün ve E: 1990/18, K: 1991/4 sayılı kararında, atık sular karşılığı alınacak bedelin niteliği sorunu ayrı bir başlık altında ele alınmış ve aynen "Vergi benzeri mali yükümlülüklerin en belirgin özellikleri (...) genellikle, bir kamu hizmeti karşılığında kamu gücüne dayanılarak tek taraflı yükletilmeleri, harç ve resime göre, daha çok ücret görünümünde olmalarıdır.

Atık su bedeli, kullanılmış suların uzaklaştırılması karşılığında yapılacak bir tarifeye ve abonman sözleşmesine göre alınmaktadır. Başka bir deyişle, idareyle kişi arasında sözleşmeyle alacak-borç ilişkisi doğmakta, ödenecek miktar İSKİ ile kişi arasında abonman sözleşmesiyle özel hukuk ilişkisi kurulmasından sonra yapılan hizmet karşılığında maliyet-kar esasına göre belirlenmektedir. Ödemenin hukuksal dayanağı, kamu gücüne değil, tarifeye ve iki taraf arasında yapılan abonman sözleşmesine dayanmaktadır. Nitekim, ödemelerin yapılmaması durumunda İSKİ alacağını, Amme Alacaklarının Tahsili Hakkındaki Yasa'ya göre değil, özel hukuk ilişkisi içinde ilgili Yasa'ya göre alacaktır. Abone ile İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) arasında yapılan abonman sözleşmesi, daha çok "tip" sözleşme görünümündedir. Hizmetten yararlanan kişinin, sözleşmeyi idareyle birlikte düzenlemesi yerine katılımı (iltihakı) söz konusudur. Ancak bu durum, idareyle kişi arasında kurulan özel hukuk ilişkisini, kamu hukuku ilişkisine dönüştürmez. Çünkü, birçok durumda hizmetin tekel niteliği ve çok kişiye götürülme zorunluluğu, işin, çoğunlukla, tip sözleşmelerle ve kişilerin katılımıyla gerçekleşebilmesini olanaklı kılmaktadır. (...)"

"Açıklanan nedenlerle, atık suların uzaklaştırılması karşılığında alınan ücretlerin vergi, resim, harç benzeri mali yükümlülük olarak kabul edilmemesi gerekir." denilmiştir. (Bu karar, 8.5.1991 tarih ve 20865 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.)

Yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesi ile Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarındaki "atık su bedelinin, vergi benzeri mali yükümlülük olmayıp, idareyle kişi arasında abonman sözleşmesiyle kurulan özel hukuk ilişkisi çerçevesinde ve hizmet karşılığında maliyet-kar esasına göre idarece belirlenen tarifeye dayanılarak alınan bir ücret olduğu" yolundaki kabulün sonuçları itibariyle: idarenin faaliyet alanıyla ilgili olarak yürürlüğe koyduğu yönetmelik ile buna dayanan tarife kararlarının yargısal denetiminin idari yargı yerinde -idare mahkemeleri-; abonman sözleşmesine dayanan bir alacak-borç ilişkisi kapsamındaki atık su bedelinin tahsiline ilişkin davaların ise adli yargı yerinde görülüp çözümlenmesi gerekmekte olup, uygulama da bu doğrultuda istikrar kazanmıştır.

Ne var ki, 15.7.1993 tarih ve 3914 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1. maddesiyle 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na eklenen Mükerrer 44. madde ile, katı atık ve atık su ile ilgili "Çevre Temizlik Vergisi" ihdas edilmesi ve yasal süreç tamamlandıktan sonra da 1.1.1994 tarihinden itibaren uygulamaya geçilmesi üzerine atık su ile ilgili uyuşmazlıkların, belediye ayrımı gözetilmeksizin artık vergi kapsamına alınmıştır gerekçesiyle vergi mahkemelerinde bakılarak sonuçlandırılması ve diğer taraftan tahsilata ilişkin uyuşmazlıkların da ücret kapsamında adli yargı yerinde çözümlenmesine devam edilmesi nedeniyle, inceleme konusu uyuşmazlık ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Su ve kanalizasyon hizmetleri özel bir yasa ile düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediyeleri bakımından, 1.1.1994 tarihinden itibaren atık su ile ilgili olarak tahsil edilecek bedelin ÜCRET mi yoksa VERGİ mi olduğu noktasında düğümlenen uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için anılan Yasa'nın Mükerrer 44. maddesinin incelenmesi gerekmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 3914 sayılı Kanunla eklenen Mükerrer 44. maddesinin birinci fıkrasında, "Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin katı atık toplama ile kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar, çevre temizlik vergisine tabidir." hükmü yer almış; aynı maddenin onikinci fıkrasında, "Belediyeler, atık su ile ilgili olarak da; katı atıklarla ilgili tarifede yer alan bina gruplarını topluca veya ayrı ayrı dikkate almak suretiyle ve su tüketim bedelini aşmamak üzere meclislerince belirlenecek miktarda çevre temizlik vergisi alırlar. Atık su ile ilgili çevre temizlik vergisi, su tüketim bedeli ile birlikte tarh ve tahakkuk etmiş sayılır ve bu bedel ile birlikte tahsil edilir. Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan belediyelerde ise, atık su bedellerinin tahsiline ilişkin uygulama kendi kanunlarındaki hükümlere tabidir." denilmiş ve son fıkrasında, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların, İçişleri ve Çevre Bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Maliye Bakanlığı tarafından belirleneceğine işaret edilmiştir.

Anılan Yasa maddesine ilişkin "Belediye Gelirleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" Genel Gerekçesinde (Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü; 10.6.1993-Sayı: B.02.0.KKG/101-530/04937), Çevre Temizlik Vergisinin,

belediyelerin içinde bulunduğu mali sıkıntılara acil ve kısa vadeli bir çözüm olmak üzere getirildiği belirtilmiş; Madde Gerekçelerinde ise onikinci fıkra hakkında, "Belediyeler, belediye meclislerince yapılacak tarifeler üzerinden su tüketim bedelini aşmamak üzere, kanalizasyon hizmetlerinden yararlananlardan belirlenecek miktarlarda ayrıca çevre temizlik vergisi alacaklar, su tüketim bedeli ile birlikte tarh ve tahakkuk ettirilecek bu vergi su bedeli ile birlikte tahsil olunacaktır. Ancak su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan belediyelerde, atık su bedellerinin tahsiline ilişkin uygulama kendi kanunlarındaki hükümlere tabi olacaktır." denilmiştir.

Buna göre, yasakoyucu tarafından, mali sıkıntı içinde bulunan belediyelere, katı atıkların toplanması ve atık suların uzaklaştırılması hizmetleri karşılığında gelir sağlamak amacıyla, acil ve pratik bir çözüm olarak çevre temizlik vergisi ihdas edilirken aynı kaynaktan (atık su) özel kanunlarına göre gelir sağlamakta bulunan büyükşehir belediyeleri bakımından bir değişiklik öngörülmeyip mevcut uygulamanın sürdürülmesi yolundaki irade açıkça belirtilmiştir.

Nitekim, anılan Yasa maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak uygulamaya ilişkin usul ve esasları açıklamak üzere Maliye Bakanlığınca çıkarılan ve 8.1.1994 tarih ve 21812 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 14 Seri No'lu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği'nin 9. maddesinde, "Maddenin onikinci fıkrası uyarınca, atık su bedeli almayan belediyeler, atık su ile ilgili olarak da su tüketim bedelini aşmamak üzere çevre temizlik vergisi alacaklardır. Bu şekilde alınacak verginin belediye meclislerince tespitinde, katı atıklarla ilgili tarifede yer alan bina grupları, topluca veya ayrı ayrı dikkate alınacaktır. Atık su ile ilgili çevre temizlik vergisi, su tüketim bedeli ile birlikte tarh ve tahakkuk etmiş sayılacak ve bu bedel ile birlikte tahsil edilecektir. Halen atık su bedeli almakta olan belediyelerce ayrıca bu vergi alınamayacaktır." denilmek suretiyle, çevre temizlik vergisinin atık su bedeli almayan belediyeleri ilgilendirdiği, atık su bedeli alan belediyelerin ise kapsam dışında kaldığı açıklanmıştır.

Öte yandan, belediye gelirleri bakımından genel bir yasa olan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda, özel yasa niteliğindeki 2560 sayılı İSKİ Kanunu'nun 23. maddesini yürürlükten kaldıran bir hüküm de bulunmamaktadır.

Buraya kadar yapılan açıklamalar ışığında: su ve kanalizasyon hizmetleri 2560 sayılı İSKİ Kanunu ile düzenlenen büyükşehir belediyelerinin, atık su bedeli uygulaması bakımından 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 3914 sayılı Kanunla eklenen Mükerrer 44. maddesi ile getirilen çevre temizlik vergisi düzenlemesinin dışında kaldığı; sözkonusu vergi düzenlemesinin, büyükşehir belediyelerince 2560 sayılı Yasa'nın 23. maddesine göre atık su bedelinin bir ücret olarak alınmasına engel teşkil etmeyeceği açıktır.

Bunu doğrulayan bir açıklama, sözüedilen Mükerrer 44. madde gerekçesinde de yer almaktadır. Şöyle ki, anılan maddede konuya ilişkin herhangi bir ibareye yer verilmediği halde, birinci fıkra gerekçesinde, " (...) Maddede, yararlanılması sözkonusu edilen katı atık toplama hizmetleri endüstriyel atıklar dışında kalan evsel atık toplama hizmetlerini içermektedir. Bu düzenleme, endüstriyel atıklarla ilgili olarak diğer mevzuattaki düzenlemelere ve bunlara ilişkin hükümlerin uygulanmasına engel teşkil etmeyecektir. (...)" denilmiş olup, yasakoyucu bu suretle, düzenlemeden önceki uygulamaların sürdürülmesi iradesini farklı bir yöntemle de ortaya koymuş bulunmaktadır.

Varılan bu sonuca göre ve büyükşehir belediyelerince alınan atık su bedelinin vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülük niteliğini taşımaması karşısında, uyuşmazlıkta öncelikle görev sorununun çözümlenmesi gerekecektir.

2464 sayılı Yasa'nın Mükerrer 44. maddesi ile getirilen düzenleme büyükşehir belediyelerince ücret olarak tahsil edilen atık su bedelinin hukuki niteliğini değiştirmediğine göre bu düzenlemeden önce istikrar kazanmış bulunan Uyuşmazlık Mahkemesi'nin göreve ilişkin uygulamasının yeniden ele alınmasını gerektiren bir neden bulunmamaktadır.

Buna göre, su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediyeleri bakımından, atık su bedelinin tahsiline ilişkin davaların görüm ve çözümünde adli yargı yeri; Tarifeler Yönetmeliği ile buna dayanan tarife kararlarının yargısal denetiminde idare mahkemeleri görevli bulunduğundan, incelenen uyuşmazlığa konu edilen KONYA VERGİ MAHKEMESİ'nin kararı, KOSKİ Genel kurulunun tarife kararının iptaline yönelik dava yönünden 2576 sayılı Yasa'nın 6. maddesine ve atık su bedelinin tahsiline yönelik dava yönünden ise 2577 sayılı Yasa'nın 15/1-a maddesine aykırı olarak görev ve yetkisi dışında verilmiş bir karar niteliğinde olup, kaldırılması gerekmektedir.

İşin esasına gelince:

Konya Vergi Mahkemesi'nin kararı kaldırıldığına göre, İdare Mahkemesi'nin görev ve yetkisi kapsamına giren "atık su tarifesi ve dayanağı Genel Kurul kararının iptali istemiyle açılan dava" hakkında bir karar verilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

KOSKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin "SU VE ATIK SU TARİFESİ" başlıklı III. Bölümü'nde yer alan 21. maddesinde, "Su satış ve atık su tarifesinin belirlenmesinde rol oynayan iki ana faktörden birincisi; yönetim ve işletme giderleriyle, amortismanlar, aktifleştirilmeyen yenileme, iyileştirme (ıslah) ve genişletme (tevsi) giderleri, ikincisi ise %10'dan aşağı olmayacak nispette kar oranıdır." denilmek suretiyle tarifenin esasları belirlenmiş; 22. maddesinde, yönetim ve işletme giderlerinin: a) Enerji ve malzeme gideri, b) Personel giderleri, c) Çeşitli giderler başlıkları altında sayılan gider kalemlerinden oluştuğu açıklanmış; 23. maddesinde, amortismanların yanısıra, yatırım kredilerinin yıllık ana para ve faiz miktarı amortismanlarla karşılanamadığı takdirde, aradaki farkın bir masraf kalemi olarak dikkate alınacağı, tesislerin iyileştirilmesi ve aktifleştirilemeyen büyütme ve onarım giderlerinin de hesaba katılacağı ve belirtilen tüm giderlere %10'dan aşağı olmayacak nispette bir kar ilave edileceği belirtilmiş; 24. maddesinde ise, "Tarifenin belirlenmesindeki ikinci ana faktör, üretilen ve kayıplar düşüldükten sonra yapılacağı varsayılan ölçülebilir su satış miktarıdır. Su satış miktarının tahminine, gerçekleşen satışlarla, üretim artışı sağlamak ve kayıpları azaltmak amacıyla alınacak önlemlerin sonuçları gerçekçi bir şekilde değerlendirilerek ulaşılır." denilmiş ve "ATIK SU TARİFESİ" başlıklı 29. maddesinde, "Her su abonesi tükettiği kadar suyu kirleteceğinden, bunların uzaklaştırılması için atık su bedeli ödemekle yükümlüdür. Tüketilen beher m3 üzerinden alınan atık su bedeli 22, 23 ve 24. maddelerde sayılan yönetim ve işletme giderleri ile amortismanlar ve kar oranının kanalizasyonla ilgili miktarının 24. maddede nasıl hesaplanacağı belirtilen tahmini su satış miktarına bölünmesiyle bulunur. İşyeri ve resmi abonelerce üretilecek atık sular boşaldıkları kanalizasyon tesislerine ve çevreye daha çok zarar vereceğinden, bunların atık su bedeli konutlara oranla daha yüksek tespit edilebilir. (...)" kuralına yer verilmiştir.

KOSKİ Yönetim Kurulunun 26.4.1994 gün ve 1994/58 sayılı kararıyla, İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı tarafından belirtilen "su üretiminde etkin rol oynayan akaryakıt ve malzeme fiyatlarına yapılan yüksek oranlardaki zamlar nedeniyle su ve atık su ücretlerinde yeni bir fiyat ayarlaması yapılmasının kaçınılmaz hale geldiği" yolundaki gerekçe benimsenmek suretiyle ekli listelerde önerilen tarifelerin havale edilmesi üzerine, KOSKİ Genel Kurulunca, 18.5.1994 günlü oturumunda 1994/9 karar numarası ile, 1.6.1994 tarihinden itibaren fatura edilecek ve dağıtımı yapılacak abonelerde geçerli olmak kaydıyla, "İşyeri ve sanayiler için" atık su bedeli olarak 6,000.- TL./m3 (1993 yılında 3,000.- TL./m3) ve aynı aboneler için su bedeli olarak da 12,000.- TL./m3 (1993 yılında 6,000.- TL./m3) tespit edilmiştir.

Sözkonusu tarife kararına ilişkin olarak KOSKİ Genel Müdürlüğü'nden temin edilen belge ve bilgilerin incelenmesinden; 1994 yılı için öngörülen Gider Bütçesinin, Tarifeler Yönetmeliği'nin yukarıda sözü edilen 21, 22 ve 23. maddelerinde sayılan kalemlerden, bütçenin %65'ini oluşturan Personel Giderlerinde 1993 yılına göre %67 artış olmuş, bütçe büyüklüğü bakımından sırasına göre önemli kalemlerden Yatırımlar: %20, İşletme Giderleri: %35 ve Yönetim Giderleri: %86 artış göstermiş ve Toplam Giderler ise %50 oranında artmış olup, TEFE (Toptan Eşya Fiyat Endeksi) oranının %58,4 olduğu 1993 yılı sonu itibariyle yapılan bütçe tahminlerinin gerçekçi olduğu görülmektedir.

Ne var ki, 1994 yılı başından itibaren giderek olağanüstü oranlara ulaşan fiyat artışları ve Ülkeyi sarsan ekonomik kriz nedeniyle Hükümetçe alınan ve 4 Nisan 1994 gününde ilan edilen kararlarla ekonomide ciddi önlemler uygulanması gerekmiştir. Özellikle 1994 Nisan ayı itibariyle TEFE'de meydana gelen artışın %70'lere ulaşması, takip eden aylarda %100'ün üzerinde seyretmesi ve 1994 yılı için TEFE oranının %120.7 olarak saptanmış olması, o yıl yaşanan ekonomik krizin boyutlarını ve fiyat artışlarının aşırılığını göstermektedir.

Bu itibarla, 1994 yılı Gelir Bütçesine göre gelirlerinin %76'sı su satışı ve atık su bedellerinden oluşan KOSKİ tarafından, "tarifelerde yeni bir fiyat ayarlaması yapılmasının kaçınılmaz hale geldiği" yolundaki gerekçesinde ifadesini bulan aşırı fiyat artışlarının, başta yönetim ve işletme giderlerinde olmak üzere Bütçede öngörülenin çok üzerinde bir gider artışı yaratacağının dikkate alınmış olması karşısında, 1994 yılı için tespit edilen atık su ücretlerinin gerçekçi olduğunun kabulü gerektiğinden, KOSKİ Genel Kurulunun 1994/9 no'lu tarife kararının "İşyerleri ve sanayiler" hakkındaki atık su tarifesi hukuk ve usule uygun bulunmaktadır.

Buna göre, sözkonusu tarife esas alınarak MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş. hakkında tahakkuk ettirilen ve incelenen hüküm uyuşmazlığının konusunu oluşturan 3.9.1994 ile 31.12.1994 tarihleri arasındaki döneme ilişkin faturalar muhteviyatı 21,436,000.- TL. atık su bedelinin, dava tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalı Şirketten tahsiline hükmedilmesi istemiyle açılan davada; KONYA 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ'nce yapılan yargılama sonunda, hesap bilirkişisinin raporu nazara alarak DAVANIN KABULÜ yolunda verilen ve derecattan geçerek kesinleşen kararın da hukuk ve usule uygun olduğu açıktır.

Her ne kadar MAKTAŞ Makarnacılık ve Tic.A.Ş. vekilince, atık su bedeli tahukkuk ettirilen Fabrikanın 1987 yılından beri kuru sistemle çalıştığı ve bu nedenle şehir kanalizasyonuna atık su bırakmadığı iddia edilmekte ise de, Şirketçe idareye verilen 4.10.1990 tarihli "Kanalizasyon Şebekesine Deşarj İzni Başvuru Formu" ve ekindeki "Kanalizasyon Planı" ile 5.6.1992 günlü yazıda "Kendi imkanlarımızla kendi mülkümüzden elde ettiğimiz yer altı suyunu, üretimde kullanmakta olup kanalizasyona vermekteyiz." şeklindeki Şirket yetkililerinin beyanı karşısında bu iddiaya itibar edilmesine olanak bulunmamaktadır. Şayet, Fabrikanın çalışma sistemi sonradan kuru sisteme dönüştürülmüş ise, Tarifeler Yönetmeliğinin 5. maddesinin son fıkrasında yer alan "Ancak ticari amaçlı ve sürekli faaliyet içerisinde olan (kireç ocakları, beton piriket imalatçıları vb. gibi) işyerleri, imalatlarında kullandıkları suyu kanalizasyona vermeleri icap etmiyorsa bu gibi yerlerin atık su abonesi olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunda Yönetim Kurulu yetkilidir." kuralı ile 29. maddesinin birinci fıkrasında yer verilen "... 5. maddede izah edilen durumda olan işyerlerinden atık su ücretinin alınıp alınamayacağı veya ne miktarda alınacağı hususunda Yönetim Kurulu yetkilidir." şeklindeki son cümleye göre, adıgeçen Şirketin, atık su aboneliği hakkında usulüne uygun biçimde idareye başvuruda bulunması ve bu konuda yetkili bulunan Yönetim Kurulunca karar verilmesi gerekmekte olup, ancak başvurunun reddedilmesi halinde bu yoldaki işleme karşı dava açılması olanaklıdır. Diğer bir deyişle, idarenin yetkisinde bulunan bir konuda idari işlem tesisine yönelik olarak yargı yerlerinden bir tespit hükmü istenilemeyeceği tartışmasızdır.

Belirtilen durum karşısında, KONYA VERGİ MAHKEMESİ'nin derecattan geçerek kesinleşen 30.12.1999 gün ve E: 1999/656, K: 1999/745 sayılı kararı kaldırılmak suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

KARAR :

1- Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediyelerinde 2560 sayılı İSKİ Kanunu'nun 23. maddesine göre tahsil edilen atık su bedelinin, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 3914 sayılı Kanunla eklenen Mükerrer 44. maddesinde düzenlenen Çevre Temizlik Vergisi uygulamasının kapsamı dışında kalması nedeniyle hukuki niteliğinde bir değişiklik bulunmadığından vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülük niteliğinde OLMADIĞINA,

2- Bu nedenle, 1.1.1994 tarihinden sonrasına ilişkin atık su bedelleri ve dayanağı genel kurul kararı ile tarife hakkında Konya Vergi Mahkemesi'nce görev ve yetkisi dışında verilen ve kesinleşen 30.12.1999 gün ve E: 1999/656, K: 1999/745 sayılı kararın KALDIRILMASINA,

3- İdare Mahkemesi'nin görev ve yetkisi kapsamına giren KOSKİ Genel Kurulunun 1994/9 no'lu tarife kararının "İşyerleri ve sanayiler" hakkındaki atık su tarifesi hukuk ve usule uygun bulunduğundan, tarife ve dayanağı Genel Kurul kararının iptali istemiyle açılan DAVANIN REDDİNE,

4- Hukuk ve usule uygun bulunan Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kesinleşen 10.6.1997 gün ve E: 1994/21, K: 1997/435 sayılı kararının BENİMSENMESİNE, 3.9.1994 - 31.12.1994 dönemine ilişkin 21,436,000.- TL. atık su bedelinin davalı Şirketten tahsiline hükmedilmesi istemiyle açılan davanın kabulü ile dava konusu atık su bedelinin dava tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalı Şirketten alınıp davacıya verilmesine ilişkin hükmün KABULÜNE,

SONUÇ : Bu suretle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE, 16.6.2003 gününde Üyelerden Ayla ALKIVILCIM ve Ahmet BAŞPINAR'ın KARŞI OYLARI VE OYÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY GEREKÇESİ :

Belediye Gelirleri Kanununa, 15.7.1993 günlü Resmi Gazetede yayımlanan 3914 sayılı Kanunla eklenen ve "Çevre Temizlik Vergisi" başlığını taşıyan mükerrer 44 üncü madde; "Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin katı atık toplama ile kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir.

...

Çevre temizlik vergisi, katı atıklar için aşağıdaki tarifeye göre aylık olarak hesaplanır.

...

Tarifede yer alan tutarlar; önceki yılda uygulanan tutarlara, bunların Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerleme oranının yarısı ile çarpılması sonucu bulunacak tutarın eklenmesi suretiyle her yıl yeniden belirlenir, Verginin belirlenmesinde 1000

liraya kadar olan tutarlar atılır.

...

Bakanlar Kurulu, tarifede yer alan bina gruplarını tayin ve tesbit eder. Ancak, konutlar yedinci gruba dahil edilir. Gruplarda yer alan binaların hangi dereceye gireceği, binaların bulundukları mahallin sosyal ve ekonomik farklılıkları ve büyüklükleri de dikkate alınarak belediye meclislerince belirlenir.

...

Belediyeler, atık su ile ilgili olarak da; katı atıklarla ilgili tarifede yer alan bina gruplarını topluca veya ayrı ayrı dikkate almak suretiyle su tüketim bedelini aşmamak üzere meclislerince belirlenecek miktarda çevre temizlik vergisi alırlar. Atık su ile ilgili çevre temizlik vergisi, su tüketim bedeli ile birlikte tarh ve tahakkuk etmiş sayılır ve bu bedel ile birlikte tahsil edilir. Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan belediyelerde ise, atık su bedellerinin tahsiline ilişkin uygulama kendi kanunlarındaki hükümlere tabidir..." hükümlerini taşımaktadır.

Çevre temizlik vergisi tarifesinde yer alan bina gruplarının tespitine ilişkin Bakanlar Kurulu kararı 31.12.1993 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak 1.1.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Buna göre 1.1.1994 tarihinden itibaren gerek katı atık, gerekse atık su için belediye yahut belediyelere bağlı olarak hizmet gören su ve kanalizasyon idarelerince istenilen meblağlar, çevre temizlik vergisini teşkil etmektedir.

2560 sayılı Kanunun 1. maddesinin 1. ve 4. fıkraları ile bu Kanuna 3305 sayılı kanunla eklenen Ek 5. madde de; Büyükşehir Belediyelerine ait olan su kanalizasyon hizmetlerini yürütmek üzere büyükşehir belediyelerine bağlı, müstakil bütçeli, kamu kişiliğine haiz "Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerinin" kurulduğu belirtilmektedir. Yukarıda anılan mükerrer 44. maddenin 12. fıkrasının son cümlesinde açıklandığı gibi atık su bedellerinin "tahsiline" ilişkin uygulamayı yürütecek olan idareler, büyükşehir belediyelerine bağlı olarak kurulmuş bulunan, işte bu genel müdürlüklerdir. Bağlı oldukları büyükşehir belediyesi isimlerine göre İSKİ, ASKİ, KOSKİ gibi adlarla anılan bu idareler, aslında büyükşehir belediyesine ait olan su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek üzere kurulan ve bu konularda görevli ve yetkili bulunan idareler olduklarından, mükerrer 44. maddedeki tarife ve çevre temizlik vergisi tarifesinde yer alan bina gruplarını belirleyen Bakanlar Kurulu kararına göre, atık su ile ilgili olarak bina gruplarını topluca veya ayrı ayrı dikkate almak suretiyle ve su tüketim bedelini aşmamak üzere alınacak olan çevre temizlik vergisini tesbit için belediye meclislerine verilen yetkiyi kullanma hakkına sahip bulunmaktadırlar.

Öte yandan, uygulanması için tüm koşulların yerine getirildiği 1.1.1994'ten itibaren uygulanan ve anılan ödentiyi çevre temizlik vergisi kapsamına alan 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesi, konu ile ilgili tüm kamu idarelerine hitap eden ve bu verginin tarifesini, bina gruplarını, haddini belirleyen bir yeni düzenleme teşkil etmektedir. Beldelerden bir kısmı vergiyi düzenleyen 44 üncü madde ve buna ilişkin mevzuata göre çevre temizlik vergisini hesaplayıp alırken diğer kısmında vergi dışı ve akdi bir ilişki sayılan zamana ait tarifeleri uygulamaları vergi yükünün Kanunla konulup değiştirilebileceği hakkındaki Anayasanın 73/2. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir. "Tahsile ait usuller" deyimi mükerrer 44. madde esaslarına uymak suretiyle tarife yapmayı ve bu tarifeye göre çevre temizlik vergisini tahsil etme işlemlerini ifade etmektedir. Esasen, yeni bir hüküm olan mükerrer 44 üncü maddede, anılan genel müdürlüklere münhasıran tahsile ait usullerin bırakılmış olması, 2560 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin artık uygulanamayacağını göstermektedir.

Bu durumda, yükümlüden kullanılmış suların uzaklaştırılması bedeli adı altında istenilen meblağ çevre temizlik vergisi kapsamına dahil edildiğine göre, incelenen hüküm uyuşmazlığının konusunu oluşturan "büyükşehir belediyelerince 1.1.1994 tarihinden itibaren yapılacak atık su ile ilgili tahsilat hakkındaki dava"nın görüm ve çözümünde, 2576 sayılı Yasa'nın 6. maddesi uyarınca vergi mahkemelerinin görevli ve yetkili olduğu tartışmasız olup; KOSKİ Genel Müdürlüğü dava konusu yıl için yukarıda hükmü yazılı Mükerrer 44. maddede yer alan esaslara göre düzenleyeceği tarifeye göre atık su için çevre temizlik vergisi istemekte muhtar olmak üzere, Genel Kurul tarafından 2560 sayılı Yasa'nın 23. maddesine göre düzenlenen tarifenin İPTALİ ile 1.1.1994 tarihinden sonraki dönem için yapılan TARHİYATIN TERKİNİ GEREKTİĞİNDEN, Konya Vergi Mahkemesi'nce bu doğrultuda verilen kararın BENİMSENMESİ ve Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce görev ve yetkisi dışında verilen kararın KALDIRILMASI suretiyle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİ gerektiği düşüncesiyle, aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Üye	Üye
Ayla ALKIVILCIM	Ahmet BAŞPINAR